

DATGANIAD PRIFYSGOL ABERYSTWYTH YNGHYLCH CAETHWASIAETH FODERN A MASNACHU POBL 2025

CRYNODEB

Rydym wedi ymrwymo i wella ein harferion er mwyn gwrthsefyll y camfanteisio sy'n digwydd yn sgil caethwasiaeth a masnachu pobl. Er mwyn cyflawni hyn, rydym wedi ymrwymo i ddeall risgiau caethwasiaeth fodern a sicrhau na cheir unrhyw gaethwasiaeth fodern yn ein busnes ni ein hunain nac yn ein cadwyni cyflenwi.

Gwneir y datganiad hwn yn unol ag adran 54(1) Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 (fel y'i diwygiwyd wedi hynny), a dyma ein datganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31/07/2025. Yn ogystal, mae'r datganiad hwn yn nodi ymrwymadau'r Brifysgol mewn perthynas â Chod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi.

Gellir dod o hyd i ganllawiau ar Gaethwasiaeth Fodern a Masnachu Pobl ar wefan y Llywodraeth:

[Hyfforddiant caethwasiaeth fodern: tudalen adnoddau - GOV.UK](#)

RHAGARWEINIAD GAN GYNGOR Y BRIFYSGOL

Mae caethwasiaeth fodern yn drosedd ac mae methiant y Wladwriaeth i'w hatal, ac i amddiffyn y rheini sy'n dioddef yn ei sgil, yn torri hawliau dynol sylfaenol. Mae iddi lawer ffurf, megis caethwasiaeth, caethwasanaeth, llafur dan orfod a llafur gorfodol, a masnachu pobl. Yr hyn sy'n gyffredin iddynt oll yw bod rhyddid unigolyn yn cael ei gyfyngu gan unigolyn arall, a hynny er mwyn camfanteisio arnynt er elw personol neu fasnachol.

Gwneir y datganiad hwn yn unol ag adran 54(1) Deddf Caethwasiaeth Fodern 2015 (fel y'i diwygiwyd wedi hynny), a dyma ein datganiad caethwasiaeth a masnachu pobl am y flwyddyn ariannol a ddaeth i ben ar 31/7/2025.

STRWYTHUR SEFYDLIADOL

Yn unol â Siarter Frenhinol Atodol Prifysgol Aberystwyth, y Cyngor yw "corff llywodraethol goruchaf y Brifysgol" ac mae'n gyfrifol am "benderfynu ar gyfeiriad strategol y Brifysgol ac am y modd y gweithredir materion ariannol a gweinyddol, a materion eraill y Brifysgol, yn unol â'i hamcanion".

Yr Is-Ganghellor, sef prif swyddog academiaidd, gweinyddol a chyfrifo'r sefydliad, sydd â'r cyfrifoldeb am reolaeth weithredol feunyddiol y Brifysgol - ac er y bydd yn cadw arolygaeth strategol gyffredinol, bydd hefyd yn dirprwyo nifer o swyddogaethau gweithredol i'r swyddogion priodol.

EIN CADWYNI CYFLENWI

Mae'r Brifysgol yn gwario dros £38.5m ar nwyddau, gwasanaethau a gwaith heblaw am gyflogau. Mae'r Brifysgol yn diwallu ei hanghenion mewn ffordd sy'n sicrhau gwerth am arian ar sail oes gyfan, o ran creu budd nid yn unig i'r sefydliad ond hefyd i'r gymdeithas a'r economi, gan wneud cyn lleied â phosibl o niwed i'r amgylchedd.

Yn fras, gellir rhannu cadwyni cyflenwi'r Brifysgol yn bum prif categori, sef:

Nwyddau Traul a Chyfarpar Labordai
Adnoddau Llyfrgell
Gwasanaethau Proffesiynol

Cyfarpar a Gwasanaethau TGCh
Nwyddau, Gwasanaethau a Gwaith Ystadau.

Y prif categorïau lle ceir risgiau perthnasol yw nwyddau swyddfa, nwyddau traul labordai, cyfarpar TGCh, a rhai o wasanaethau'r ystadau, er enghraifft gwasanaethau glanhau a ddaw o ffynonellau allanol o bryd i'w gilydd.

Mae Prifysgol Aberystwyth yn aelod o Consortiwm Pwrcasu Addysg Uwch Cymru (HEPCW). Mae'r Consortiwm yn gweithio'n effeithiol ochr yn ochr â'r consortia pwrcasu cyfatebol i brifysgolion eraill Prydain a grwpiau cenedlaethol, a cheir perthynas flaengar a llwyddiannus rhyngddynt.

Mae'r rhaglen gyd-gontractio yn cynnig portffolio cydweithrediadol cynhwysfawr ac aeddfed, sy'n cynnwys rhai o'r categorïau uchel eu risg a restrir uchod.

Mae mwyfwy o'n cyflenwyr yn y categorïau uwch eu risg hyn wedi ymrwymo i God Sylfaenol y Fenter Masnachu Moesegol (Ethical Trading Initiative) ac mae Consortia Pwrcasu Prifysgolion Prydain yn gweithio i sicrhau bod y cyflenwyr sy'n weddill yn y categorïau hyn yn ymuno â hwy. Seiliwyd Cod Sylfaenol yr ETI ar gonfensiynau'r Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO) ac mae'n god arferion llafur a gydnabyddir yn rhyngwladol, sy'n mynnu:

Bod cyflogaeth yn rhywbeth i'w ddewis yn rhydd;
Y dylid parchu'r rhyddid i ymgysylltu a'r hawl i gydfargeinio;
Bod amodau gwaith yn ddiogel a glanwaith;
Na ddefnyddir llafur plant;
Y dylid talu cyflog byw;
Nad yw oriau gwaith yn ormodol;
Na ddylid gwahaniaethu ar unrhyw sail;
Bod cyflogaeth reolaidd yn cael ei darparu;
Na chaniateir triniaeth lem nac annynol.
Bod polisi ysgrifenedig ar gyflogaeth foesegol yn cael ei lunio;
Bod polisi ysgrifenedig i gefnogi chwythwyr chwiban yn cael ei lunio;
Bod aelodaeth o undebau llafur yn cael ei chefnogi.

Cyfarpar TGCh

Mae Prifysgol Aberystwyth yn rhan o nifer o gytundebau pwrcasu cydweithrediadol ar gyfer cyfarpar TGCh.

Trwy'r cytundebau pwrcasu cydweithrediadol hyn, mae'r Brifysgol yn cefnogi egwyddorion Electronics Watch, sef mudiad monitro annibynnol sy'n gweithio i ennill parch i hawliau gweithwyr yn y diwydiant electroneg byd-eang, trwy gyfrwng pwrcasu cyhoeddus cymdeithasol-gyfrifol yn Ewrop. Rydym yn cydweithio â'n cyflenwyr dan gontract i gyflwyno ac ymrwymo i drefniadau monitro newydd os yw codau ymddygiad corfforaethol a pholisïau ac arferion archwilio cymdeithasol yn methu o ran eu tryloywder a'u heffeithiolrwydd.

EIN POLISIÂU AR GAETHWASIAETH A MASNACHU POBL

Rydym wedi ymrwymo i sicrhau nad oes unrhyw gaethwasiaeth fodern na masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi nac yn unrhyw ran o'n busnes.

Yng ngoleuni'r rhwymedigaeth i adrodd ar fesurau i sicrhau na cheir caethwasiaeth yn unrhyw ran o'n busnes na'n cadwyn gyflenwi, byddwn yn adolygu ein polisïau a'n gweithdrefnau ar gyfer y gweithle er mwyn asesu pa mor effeithiol ydynt o ran canfod a mynd i'r afael â materion sy'n berthnasol i gaethwasiaeth fodern. Bydd y Brifysgol hefyd yn ystyried y polisïau hynny sy'n cael eu datblygu gan y llywodraeth ynghylch cadwyni cyflenwi moesegol.

Bydd ein polisïau a'n gweithdrefnau ar gyfer y gweithle yn dangos ein hymrwymiad i weithredu'n foesegol a chydag uniondeb ym mhob un o'n cysylltiadau busnes, ac i gyflwyno a gorfodi systemau a rheolaethau effeithiol i sicrhau na cheir caethwasiaeth fodern na masnachu pobl yn unrhyw ran o'n cadwyni cyflenwi.

PROSESAU DIWYDRWYDD DYLADWY A'U HEFFEITHIOLRWYDD

Rydym wedi rhoi mentrau ar waith i gyflwyno systemau a fydd yn:

Canfod ac asesu meysydd lle ceir risg bosibl yn ein cadwyni cyflenwi
Lleihau'r risg bod caethwasiaeth a masnachu pobl yn digwydd yn ein cadwyni cyflenwi
Cadw golwg ar feysydd lle ceir risg bosibl yn ein cadwyni cyflenwi
Diogelu unigolion sy'n chwythu'r chwiban.

Mae'r Brifysgol wedi nodi'r prif gategoriâu risg ym meysydd ein gwariant ac wedi rhoi prosesau yn eu lle i sicrhau y bydd yr holl ymarferion caffael newydd yn mynnu bod yr holl ddarpar gyflenwyr yn cadarnhau eu bod yn gweithredu'n unol â gofynion y Ddeddf Caethwasiaeth Fodern (2015).

Yn ogystal, mae'r Brifysgol wedi cymryd camau i gyflwyno'r cyflog byw gwirfoddol yn llawn, ac wedi cael ei hachredu'n gyflogwr Cyflog Byw er 2018.

HYFFORDDIANT

Er mwyn sicrhau dealltwriaeth drwyadl o risgiau caethwasiaeth fodern a masnachu pobl yn ein cadwyni cyflenwi a'n sefydliad, rydym wedi codi ymwybyddiaeth ymhlith ein staff ynglŷn â chaethwasiaeth fodern a thorri hawliau dynol. Mae'r staff sy'n gweithio ym maes caffael wedi cwblhau hyfforddiant ar-lein ar gaffael a chyflenwi moesegol.

Cod Ymarfer: Cyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi

Yn 2017, lansiodd Llywodraeth Cymru God Ymarfer ar Gyflogaeth Foesegol mewn Cadwyni Cyflenwi, er mwyn sicrhau bod holl sefydliadau'r sector cyhoeddus yn cymryd camau i ddileu arferion cyflogaeth anghyfreithlon ac anfoesegol ac i sicrhau bod gweithwyr ymhob rhan o'r gadwyn gyflenwi yn cael eu trin yn deg. Mae'r Brifysgol wedi llofnodi'r Cod Ymarfer hwn, gyda'r bwriad o gydymffurfio â 12 ymrwymiad a gynlluniwyd i ddileu caethwasiaeth fodern a chefnogi arferion cyflogaeth moesegol.

Mae cynllun gweithredu wedi cael ei ddatblygu i roi sylw i'r 12 ymrwymiad sydd yn y Cod Ymarfer. Hyd yma mae 9 ymrwymiad wedi'u cwblhau ac mae'r ymrwymladau isod wedi'u cwblhau'n rhannol:

Disgwyl i'n cyflenwyr ymrwymo i'r Cod Ymarfer hwn er mwyn cynorthwyo i sicrhau bod arferion cyflogaeth moesegol yn cael eu defnyddio ledled y gadwyn gyflenwi.

Monitro arferion cyflogaeth ein cyflenwyr sydd â lefel uchel o risg, gan osod hon yn eitem arferol ar yr agenda ar gyfer pob cyfarfod / adolygiad rheoli contract.

Annog ein cyflenwyr dramor i dalu cyflog teg i'r holl staff ac i sicrhau bod staff sy'n gweithio yn y Deyrnas Unedig yn cael isafswm cyflog fan lleiaf.

PERFFORMIAD O RAN EIN HAMCANION AR GYFER 2023-24

Mae'r Brifysgol wedi gwneud cynnydd o ran yr amcanion a nodwyd, ac mae'r adran hon yn tynnu sylw at y llwyddiannau hynny:

Gan adeiladu ar y gwaith a gwblhawyd wrth ddatblygu cofrestr contractau, byddwn yn datblygu ac yn cyhoeddi llwybr contractau yn allanol i ganiatáu i'r farchnad gyflenwi nodi cyfleoedd tendro sydd ar ddod o fewn y Brifysgol.

Mae llif gaffael sydd ar gael yn allanol bellach wedi'i chyhoeddi ar wefan y Brifysgol.

Parhau i ddatblygu ein hymwneud â NETPositive Futures drwy gymharu ein cronfeydd data o gyflenwyr bob blwyddyn a chanfod unrhyw fylchau. Cynyddu'r nifer sy'n cymryd rhan drwy gysylltu â'r holl gyflenwyr nad ydynt wedi'u cofrestru ar hyn o bryd gyda NETPositive Futures.

Cwblhawyd cymhariaeth flynyddol o'n cronfeydd data o gyflenwyr a NETPositive Futures yn y flwyddyn adrodd a chysylltwyd â chyflenwyr nad oeddent wedi'u cofrestru i hyrwyddo niferoedd. Datblygwyd a gweithredwyd ffurflen ddata cyflenwyr newydd ddiwygiedig, sydd bellach yn gofyn i gyflenwyr gadarnhau cofrestriad â NETPositive Futures a rhoi rhesymau os nad ydynt wedi'u cofrestru.

Sicrhau bod yr holl staff caffael yn diweddarau eu hyfforddiant caethwasiaeth fodern yn flynyddol.

Mae'n ofynnol i aelodau'r Tîm Caffael gofnodi eu presenoldeb ar y cyrsiau gloywi caethwasiaeth fodern hyn fel rhan o'r Cynllun Cyfraniad Uwch (ECS).

Parhau i gynyddu gwybodaeth am gyflenwyr yn gyffredinol, gan dargedu'n benodol y cyflenwyr rhyngwladol hynny y codwyd pryderon o ran caethwasiaeth fodern yn eu cylch drwy ddefnyddio adnodd sy'n seiliedig ar wybodaeth am y farchnad.

Mae Rheolwyr Categori yn monitro seiliau cyflenwi risg uchel ar gyfer materion yn ymwneud â chaethwasiaeth fodern trwy Fframweithiau canolog a chwestiynau tendro cymwysterau.

EIN HAMCANION AR GYFER 2025-26

Yn 2025-26 byddwn yn adeiladu ar y gwaith a wnaed yn 2024-25. Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i ddeall ei chadwyni cyflenwi'n well ac i weithio tuag at gynyddu tryloywder a chymryd mwy o gyfrifoldeb tuag at y bobl sy'n gweithio o fewn y cadwyni hynny. I gyrraedd y nod hwn, byddwn yn:

Ychwanegu'r holl dendrau cyhoeddedig i'n cofrestr contractau mewnol a sicrhau bod contractau cylchol yn cael eu hychwanegu at y llif gaffael er mwyn i randdeiliaid allanol eu gweld.

Parhau i ddatblygu ein hymwneud â NETPositive Futures drwy gymharu ein cronfeydd data o gyflenwyr bob blwyddyn a chanfod unrhyw fylchau. Cynyddu'r nifer sy'n cymryd rhan drwy gysylltu â'r holl gyflenwyr nad ydynt wedi'u cofrestru ar hyn o bryd gyda NETPositive Futures.

Sicrhau bod yr holl staff caffael yn diweddarau eu hyfforddiant caethwasiaeth fodern yn flynyddol.

Parhau i gynyddu gwybodaeth am gyflenwyr yn gyffredinol, gan dargedu'n benodol y cyflenwyr rhyngwladol hynny y codwyd pryderon o ran caethwasiaeth fodern yn eu cylch.